

## 96/38

**Kontrolní závěr z kontroly plnění příjmů z výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v kapitolách státního rozpočtu „Ministerstvo obrany“ a „Ministerstvo spravedlnosti“**

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1996 pod č. 96/38. Kontrolu řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. František Bárta.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících z Odboru státních příjmů NKÚ od listopadu 1996 do února 1997.

Cílem kontroly bylo prověřit správnost postupu při výběru a odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v kapitolách státního rozpočtu „Ministerstvo obrany“ a „Ministerstvo spravedlnosti“. Kontrolovaným obdobím byly roky 1994, 1995 a I. pololetí roku 1996.

Kontrolované osoby:

**A. Ministerstvo obrany**, kde byla kontrola provedena na - Vojenském úřadu sociálního zabezpečení Ministerstva obrany (dále jen „VÚSZ“),

- vojenských finančních úřadech: 601 Praha (dále jen „VFÚ 601“), 606 Tábor (dále jen „VFÚ 606“), 609 Plzeň (dále jen „VFÚ 609“), 626 Liberec (dále jen „VFÚ 626“), 627 Stará Boleslav (dále jen „VFÚ 627“), 629 Brno (dále jen „VFÚ 629“), 638 Olomouc (dále jen „VFÚ 638“).

**B. Ministerstvo spravedlnosti**, kde byla kontrola provedena na

- Vrchním soudu v Praze,  
- Městském soudu v Praze,  
- Krajském soudu v Hradci Králové,  
- Krajském soudu v Ostravě,  
- Nejvyšším státním zastupitelství v Brně,  
- Krajském státním zastupitelství v Brně,  
- Generálním ředitelství Vězeňské služby ČR (dále jen „GRŠ Vězeňské služby“) a jejich věznicích: Vazební věznice Praha-Pankrác, Věznice Říčany, Věznice Ostrov, Věznice Rýnovice, Věznice Všehrady, Věznice Valdice, Věznice Kuřim, Věznice Heřmanice.

Proti kontrolním protokolům nebyly podány žádné námítky.

K o l e g i u m N K Ú na svém IX. zasedání dne 28. dubna 1997

s c h v á l i l o usnesením č. 5/IX/97

k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Kontrolovanou oblast upravují zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Jednotlivá ustanovení zákonů jsou dále uváděna ve znění platném pro příslušné kontrolované období.

**I. Kontrolou bylo zjištěno, že kontrolované osoby porušily následující ustanovení právních předpisů:**

**A. Ministerstvo obrany (dále jen „MO“)**

**1. ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 589/1992 Sb., kde je mj. uvedeno:**

*„Vyměřovacím základem*

*a) zaměstnance je úhrn příjmů zúčtovaných mu organizací nebo malou organizací v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění, s výjimkou nezapočítatelných příjmů ...,*

*b) organizace a malé organizace je částka odpovídající úhrnu vyměřovacích základů jejich zaměstnanců, ...“*

Ustanovení porušily VFÚ 627, VFÚ 629 a VFÚ 638 tím, že nezahrnuly do vyměřovacích základů pro výpočet a odvod pojistného na sociální zabezpečení mzdy ve výši celkem 44 096 Kč. Z těchto mezd nebylo odvedeno pojistné ve výši 15 435 Kč;

**2. ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) zákona č. 589/1992 Sb., kde je uvedeno:**

*„Do vyměřovacího základu zaměstnance se dále zahrnují tyto příjmy zúčtované zaměstnanci organizací nebo malou organizací v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá jeho účast na nemocenském pojištění: ...*

*d) plnění poskytnutá k životnímu jubileu, s výjimkou plnění poskytnutého při příležitosti životního jubilea 50 let věku a při prvním skončení zaměstnání po nabytí nároku na starobní nebo invalidní důchod.“*

Ustanovení porušil VFÚ 629 tím, že nezahrnul do vyměřovacích základů odměny v celkové výši 10 000 Kč. Nebylo odvedeno pojistné ve výši 3 500 Kč;

**3. ustanovení § 38 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb., kde je mj. uvedeno:**

*„Do evidenčního listu důchodového zabezpečení (dále jen evidenční list) se zapisují za každý kalendářní rok po účetní závěrce (závěrce mzdových listů) nejpozději do 30. dubna následujícího roku ...*

*b) hrubý výdělek, ...“*

K tomu je v ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, mj. uvedeno:

*„Hrubými výdělky po 31. prosinci 1992 jsou příjmy započitatelné podle zvláštního zákona do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení, a to před odečtením daně z příjmů a nesnížené o pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění.“*

Ustanovení porušil VFÚ 627 tím, že do evidenčního listu důchodového zabezpečení zaměstnance byl zapsán roční hrubý výdělek za rok 1995 ve výši 17 785 Kč. Skutečný hrubý výdělek dle mzdového listu činil 124 167 Kč;

## B. Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „MS“)

### 1. ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 589/1992 Sb. (citace viz bod A.1)

Ustanovení porušily Městský soud Praha a GR Vězeňské služby tím, že do základu pro výpočet pojistného nezahrnuly mzdy celkem ve výši 16 670 Kč. Tím byl odvod sociálního pojištění zkrácen o 5 835 Kč;

### 2. ustanovení § 238 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, kde je mj. uvedeno:

*„Dohodu o pracovní činnosti je zaměstnavatel povinen uzavřít písemně, jinak je neplatná ...“*

Ustanovení porušilo GR Vězeňské služby tím, že v 11 případech nebyly dohody o pracovní činnosti uzavřeny písemně. Z vyplacených mezd bylo pojistné na sociální zabezpečení ve výši 3 119 Kč odvedeno až v průběhu kontroly;

### 3. ustanovení § 38 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb. (citace viz bod A. 3) ve spojení s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. (citace viz bod A. 3)

Ustanovení porušily mimo Věznice Ostrov a Věznice Kuřim všechny kontrolované věznice tím, že roční hrubý výdělek za rok uvedený v evidenčním listu důchodového zabezpečení zaměstnance nesouhlasil v některých případech se skutečným hrubým příjmem dle mzdového listu. Ve většině případů jde o metodickou chybu počítačové verze programu GR Vězeňské služby;

### 4. ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., kde je mj. uvedeno:

*„Částka pojistného ... se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatná v den, který je v organizaci určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc ...“*

Ustanovení porušily GR Vězeňské služby, Věznice Heřmanice, Věznice Kuřim a Věznice Valdice tím, že

odváděly pojistné celkem ve výši 30 985 643 Kč na příjmový účet kapitoly „Ministerstvo spravedlnosti“ se zpožděním v rozmezí od jednoho do dvaceti jedna dnů.

## II. Ostatní poznatky a vyhodnocení kontroly

### 1. V ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, je uvedeno:

*„Odsouzeným přísluší odměna podle vykonané práce. Výši odměny a podmínky pro její poskytování stanoví vláda nařízením.“*

Do ukončení kontroly nebylo vydáno vládní nařízení dle ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. 59/1965 Sb. Absence tohoto nařízení byla nahrazena nařízením generálního ředitele Vězeňské služby č. 15/1993, které však neřešilo vyčerpávajícím způsobem odměňování a náhrady mzdy pro odsouzené (např. náhrada mzdy za svátky). Nebyl vydán ani jednotný metodický pokyn, který by byl závazný pro všechny vězňice.

### 2. V působnosti MS byl uplatňován pro zpracování mezd počítačový program P - 97. Při jeho použití docházelo k různým nepřesnostem, např. mzdové listy neobsahovaly údaje o vyplacených zálohách, naopak v některých případech bylo na mzdových listech uvedeno cestovné nebo ošatné.

Byl zjištěn nesoulad údajů o vyplacených mzdách mezi evidenčními listy důchodového zabezpečení a mzdovými listy. Rozdíly vznikaly u příslušníků Vězeňské služby i u občanských zaměstnanců.

V působnosti MO se používal program FLUXPAM, který byl průběžně doplňován změnami Centrem řízení informačních systémů MO. Program byl velmi podrobný a přehledný, jeho používání minimalizovalo chybovost při zpracování mzdové agendy.

### 3. V rozpočtech kapitol „Ministerstvo obrany“ a „Ministerstvo spravedlnosti“ je celý odvod pojistného za vojáky z povolání a příslušníky Vězeňské služby příjmem státního rozpočtu a dávky se vyplácejí z neinvestičních výdajů příslušné kapitoly, zatímco sociální pojištění u občanských zaměstnanců je v obou resortech realizováno prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení.

Bylo by vhodné sjednotit výběr a výplatu dávek sociálního pojištění pod Českou správu sociálního zabezpečení.

### 4. V rámci MO penalizuje VÚSZ jednotlivé vojenské finanční úřady za pozdní úhrady pojistného v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb.

V rámci MS probíhají platby na příjmový účet z jednotlivých zařízení Vězeňské služby se zpožděním a bez penalizace za pozdní odvody.

5. Věznice mohou provozovat mimo svoji hlavní činnost také hospodářskou činnost. Účelem této činnosti je zejména zaměstnávání odsouzených, popř. obviněných, jakož i efektivní využití stávajících zařízení. Hospodářská střediska vedou svou účetní evidenci odděleně od rozpočtového hospodaření věznice. Ředitel věznice stanoví osobu odpovědnou za provoz střediska.

Dle ustanovení § 14 odst. 3 písm. a) vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, měly být pro Vězeňskou službu stanoveny podmínky a rozsah hospodářské činnosti Ministerstvem spravedlnosti po dohodě s Ministerstvem financí. Od doby účinnosti vyhlášky, tj.

od 30. dubna 1991, podmínky Ministerstvo spravedlnosti nestanovilo. Pouze generální ředitel Vězeňské služby vydal dne 11. března 1993 vlastní nařízení č. 11, o hospodářské činnosti ve Vězeňské službě ČR, což nemůže v žádném případě nahradit úpravu požadovanou právním předpisem.

6. Vězeňská služba je jako celek organizačně velmi náročná vzhledem k tomu, že jednotlivé věznice nemají právní subjektivitu. Bylo by účelné, aby se staly samostatnými právními subjekty s příslušnými pravomocemi. Na tuto skutečnost upozornil NKÚ již při kontrolní akci č. 95/17 - Hospodaření s nemovitým majetkem a prostředky státního rozpočtu kapitoly „Ministerstvo spravedlnosti“ vyčleněnými na zabezpečení vybraných ústavů a zařízení Vězeňské služby.